

MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE U 2008. GODINI

Uslijed globalne financijske krize u drugom dijelu 2008. godine došlo je do usporavanja ekonomske aktivnosti te je realni rast bruto domaćeg proizvoda u 2008. godini iznosio 2,4%, što je 3,1 postotni bod manje u usporedbi s 2007. godinom. Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika povećan je s 9.700 eura u 2007. na 10.700 eura u 2008. godini. Većina ostalih makroekonomskih pokazatelja također je zabilježila usporavanje u odnosu na ostvarenja iz 2007. godine. Industrijska proizvodnja porasla je u 2008. godini 1,2%, trgovina na malo zabilježila je realno smanjenje od 0,5%, a broj noćenja turista povećan je 2,0%. Uslijed globalnog trenda rasta cijena prehrambenih proizvoda i naftnih derivata, prosječna godišnja inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena iznosila je u 2008. godini 6,1%. Nastavljena su pozitivna kretanja na tržištu rada te je u svim mjesecima 2008. godine zabilježen manji broj nezaposlenih osoba u usporedbi s istim mjesecima 2007. godine, a stopa anketne nezaposlenosti iznosila je 8,3% u prva tri tromjesečja 2008. Deficit tekućeg računa povećan je s 7,6% BDP-a u 2007. na 9,4% BDP-a u 2008. godini, prvenstveno kao posljedica povećanja deficita na računu roba. Kako bi obuzdala inflatorne pritiske, Hrvatska narodna banka je vodila restriktivnu monetarnu politiku, što se ogledalo u značajno smanjenom obujmu deviznih intervencija i obratnih repo aukcija, kao i porastu kamatnih stopa na obratnim repo aukcijama.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	2007.	2008.
Bruto domaći proizvod, % godišnja promjena (realno)	5,5	2,4
Indeks potrošačkih cijena, % godišnja promjena	2,9	6,1
Industrijska proizvodnja, % godišnja promjena	4,9	1,2
Trgovina na malo, % godišnja promjena (realno)	5,3	-0,5
Broj noćenja turista, % godišnja promjena	5,6	2,0
Indeks građevinskih radova, % godišnja promjena	2,4	11,8
Stopa registrirane nezaposlenosti, kraj razdoblja, %	14,4	13,5
Broj registriranih nezaposlenih, kraj razdoblja, 000	254	240
Broj zaposlenih, kraj razdoblja, 000	1.516	1.544
Prosječni tečaj HRK/EUR	7,34	7,22
Prosječni tečaj HRK/USD	5,36	4,94
Izvoz roba, % godišnja promjena	9,3	4,7
Uvoz roba, % godišnja promjena	10,3	8,8
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, milijuni EUR	-3.237	-4.454
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, % BDP-a	-7,6	-9,4
Inozemni dug, milijuni EUR, kraj razdoblja	33.253	39.044
Inozemni dug, % BDP-a, kraj razdoblja	77,6	82,4
Međunarodne pričuve HNB, milijuni EUR, kraj razdoblja	9.307	9.121
Ukupni krediti, % godišnja promjena	13,3	14,4

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

1. Realni sektor

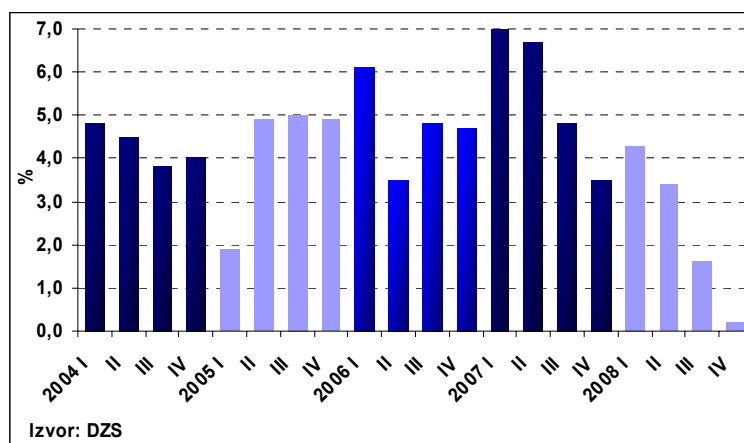
Bruto domaći proizvod

Realni rast bruto domaćeg proizvoda iznosio je 2,4% u 2008. godini, što je usporavanje od 3,1 postotni bod u usporedbi s 2007. godinom. Nominalno je bruto domaći proizvod dosegao razinu od 342,2 milijarde kuna u 2008. godini, što predstavlja nominalni rast od 8,9% u usporedbi s 2007. Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika u eurima povećan je 10,6%, sa

9.656 eura u 2007. na 10.682 eura u 2008. godini. Međugodišnji rast deflatora bruto domaćeg proizvoda iznosio je u 2008. godini 6,4%, odnosno 2,3 postotna boda više nego u 2007.

Promatrajući kategorije s rashodne strane bruto domaćeg proizvoda, najviši realni rast tijekom 2008. godine zabilježen je kod investicija u fiksni kapital, koje su u usporedbi s 2007. godinom povećane 8,2% te kod uvoza roba i usluga, koji je porastao 3,6%, što je njegov najmanji rast od 1999. godine. Realni rast državne potrošnje iznosio je u 2008. godini 1,9%, izvoza roba i usluga 1,7% što je njegov najmanji rast od 2002. godine, dok je osobna potrošnja ostvarila najniži rast od 1999. godine, u iznosu od 0,8%. Što se tiče doprinosa rastu bruto domaćeg proizvoda u 2008. godini, najveći je pozitivni doprinos došao od investicija u fiksni kapital, u iznosu od 2,3 postotna boda. Doprinos izvoza roba i usluga iznosio je 0,8 postotnih bodova te je, uz viši negativan doprinos uvoza roba i usluga od -2,1 postotni bod, doprinos neto izvoza bio negativan i iznosio -1,3 postotna boda. Osobna potrošnja doprinijela je rastu bruto domaćeg proizvoda sa 0,6 postotnih bodova, državna potrošnja sa 0,4 postotna boda te promjena zaliha (koje uključuju statističku diskrepanciju) također sa 0,4 postotna boda. Obračun bruto domaćeg proizvoda s proizvodne strane pokazuje da je najveći realni rast dodane vrijednosti u 2008. godini zabilježen kod djelatnosti građevinarstva (8,5%), prijevoza, skladištenja i veza (5,2%), financijskog posredovanja (3,4%) te poljoprivrede, lova, šumarstva i ribarstva (3,2%).

Grafikon 1. Realni rast bruto domaćeg proizvoda

Industrijska proizvodnja

Međugodišnji rast industrijske proizvodnje iznosio je u 2008. godini 1,2% što u usporedbi s 2007. godinom predstavlja usporavanje od 3,7 postotnih bodova. Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama¹, najviši rast industrijske proizvodnje u 2008. godini zabilježen je kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju (3,4%) te kapitalnih proizvoda (2,3%). Proizvodnja energije povećana je u 2008. godini 0,9%, dok je proizvodnja intermedijarnih proizvoda smanjena 0,8%, a proizvodnja trajnih proizvoda za široku potrošnju 6,9%.

Promatrano prema djelatnostima², rudarstvo i vađenje je u 2008. godini na međugodišnjoj razini smanjeno 1,8%, dok je opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija zabilježila međugodišnji rast od 3,9%. Prerađivačka industrija, djelatnost koja ima najveći udio u ukupnoj industrijskoj proizvodnji, povećana je 1,0% u 2008. godini. Najveći doprinos rastu prerađivačke industrije u 2008. došao je od proizvodnje osnovnih farmaceutskih

¹ Glavne industrijske grupacije 2009. (GIG 2009.)

² Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. (NKD 2007.)

proizvoda i farmaceutskih pripravaka, koja je zabilježila međugodišnji rast od 17,5%, proizvodnje gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (godišnji rast od 5,4%), tiskanja i umnožavanja snimljenih zapisa (7,9%) te proizvodnje prehrambenih proizvoda (2,2%). Značajan doprinos rastu ukupne industrijske proizvodnje u 2008. godini također je došao od opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacije, koja je zabilježila međugodišnji rast od 3,9%.

Trgovina na malo

Promet od trgovine na malo zabilježio je u 2008. godini nominalni međugodišnji rast od 6,0%, dok je realno smanjen 0,5%. Promatrajući pokazatelje koji mogu utjecati na trgovinu na malo, prosječan broj zaposlenih osoba je u 2008. godini na međugodišnjoj razini povećan za 37,9 tisuća, krediti stanovništvu (isključujući stambene kredite) porasli su 9,7%, dok je broj noćenja turista zabilježio međugodišnji rast od 2,0%. Promatrajući nominalni promet od trgovine na malo po trgovačkim strukama, najznačajniji doprinos rastu trgovine u 2008. godini došao je od nespecializiranih prodavaonica živim namirnicama (međugodišnji rast od 9,2%) te motornih goriva i maziva (10,8%). Na rast prometa u navedenim strukama dijelom je utjecao i rast cijena nafte i prehrambenih proizvoda.

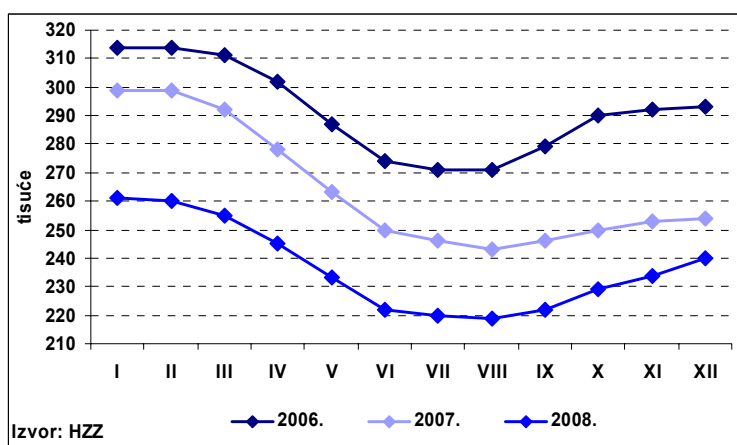
Turizam

Ukupan broj dolazaka turista u 2008. godini iznosio je 11,3 milijuna te je na međugodišnjoj razini povećan 0,9%, dok je ukupan broj noćenja turista iznosio 57,1 milijun i zabilježio međugodišnji rast od 2,0%. U strukturi noćenja u 2008. godini, 88,7% ukupnih noćenja ostvarili su strani turisti. Dolasci stranih turista porasli su u 2008. godini na međugodišnjoj razini 1,2%, a dolasci domaćih turista smanjeni su 0,5%, dok su noćenja stranih turista povećana 2,1%, a noćenja domaćih turista 0,7%. U 2008. godini ostvareno je prosječno 5,1 noćenja po dolasku turista, što je za 0,1 noćenje više nego u 2007. godini. Promatrajući strukturu noćenja stranih turista prema zemlji prebivališta, najviše su noćenja u 2008. godini ostvarili turisti iz Njemačke (21,7%), Slovenije (11,5%), Italije (10,0%), Austrije (8,2%) te Češke (8,1%). Prihodi od turizma iznosili su u 2008. godini 7,4 milijarde eura te su u usporedbi s 2007. godinom povećani 10,3%.

Zaposlenost i plaće

Tijekom 2008. godine nastavljeni su pozitivna kretanja na tržištu rada. Broj registriranih nezaposlenih osoba je u svim mjesecima 2008. godine bio manji u usporedbi s istim mjesecima 2007. godine. U prosincu 2008. bilo je registrirano 240.455 nezaposlenih osoba, što je za 14.029 ili 5,5% manje nego u prosincu 2007. godine. Stopa nezaposlenosti smanjena je u istom razdoblju s 14,4% na 13,5%. Promatrajući prosječan broj nezaposlenih osoba, u 2008. godini zabilježeno je smanjenje od 27.705 ili 10,5%, dok je prosječan broj zaposlenih u usporedbi s 2007. godinom povećan za 37.896 ili 2,5%. Prosječna godišnja stopa nezaposlenosti smanjena je s 14,8% u 2007. na 13,2% u 2008. godini. Prema podacima ankete o radnoj snazi, stopa nezaposlenosti iznosila je u prva tri tromjesečja 2008. godine 8,3%, što predstavlja smanjenje od 1,3 postotna boda u usporedbi s istim razdobljem 2007.

Grafikon 2. Kretanje broja registriranih nezaposlenih osoba

Prosječna bruto plaća zabilježila je u 2008. godini međugodišnji nominalni rast od 7,1%, dok je nominalni rast prosječne neto plaće iznosio 7,0%. Isključivanje utjecaja inflacije ukazuje da je u 2008. godini realni rast prosječne bruto plaće iznosio 0,9%, a realni rast prosječne neto plaće 0,8%. Najviše bruto plaće i u 2008. godini zabilježene su u sektoru financijskog posredovanja, dok su najniže bruto plaće ponovno zabilježene u sektoru ribarstva.

Cijene

Prosječni međugodišnji rast indeksa potrošačkih cijena ubrzan je s 2,9% zabilježenih u 2007. godini na 6,1% u 2008. godini. Međugodišnji rast indeksa potrošačkih cijena u prosincu 2008. godine iznosio je 2,9%. Cijene dobara porasle su u 2008. godini 6,6%, a cijene usluga 4,3%. Kretanje cijena u 2008. godini obilježio je naglašeni rast cijena sirove nafte te cijena prehrambenih proizvoda na svjetskim tržištima. Najveći doprinos rastu cijena u 2008. godini došao je od cijena prehrane, koje su porasle 10,6% u odnosu na 2007. godinu. Unutar ove kategorije, rastu cijena najviše su doprinijele cijene kruha i žitarica (međugodišnji rast od 15,5%), mlijeka, sira i jaja (14,3%) te mesa (6,4%). Rastu ukupnih cijena u 2008. godini također je znatno pridonio i rast cijena goriva i maziva za osobna vozila, koje su u usporedbi s 2007. godinom povećane 9,6%.

2. Financijski sektor

Tijekom 2008. godine, pod utjecajem pretežno uvezenih inflatornih pritisaka, središnja banka susrela se s novim izazovima glede ostvarivanja svog glavnog cilja, stabilnosti cijena. Kao posljedica toga, monetarna je politika tijekom promatrane godine pooštrena, što se ogledalo u uvelike smanjenom obujmu deviznih intervencija te obratnih repo aukcija, povećanju kamatnih stopa na obratnim repo aukcijama, kao i kretanju osnovnih monetarnih agregata. Krajem godine, uslijed širenja posljedica globalne financijske krize, prije svega u vidu smanjene likvidnosti, glavna preokupacija monetarnih vlasti bila je održavanje dovoljne razine likvidnosti financijskog sustava u uvjetima intenziviranja deprecijacijskih pritisaka na tečaj kune prema euru.

Hrvatska narodna banka je tijekom 2008. godine nastavila s korištenjem istih instrumenata monetarne politike kao i u 2007. godini, pri čemu su restriktivnija ponuda novca i ograničavanje kreditne aktivnosti banaka bili osnova antiinflacijskog djelovanja. Tako je, u uvjetima inflatornih pritisaka u prvoj polovici godine, središnja banka znatno ograničila i

poskupila kreiranje primarnog novca podizanjem granične repo stope i kamatne stope na lombardne kredite te je istodobno smanjila mogućnost oslanjanja na obratne repo aukcije kao izvor likvidnosti. Kreditnu aktivnost banaka HNB je nastavio regulirati Odlukom o upisu obveznih blagajničkih zapisa, čime se dozvoljeni rast plasmana banaka ograničuje na 12%. S ciljem usporavanja intenzivnog inozemnog zaduživanja banaka, nastavljeno je i korištenje instrumenta granične obvezne pričuve, koji je obvezivao sve banke da 55% sredstava pribavljenih u inozemstvu deponiraju kod središnje banke. Preljevanje globalne financijske krize na Hrvatsku značilo je slabljenje inflatornih pritisaka, no i nove probleme za monetarnu politiku i financijski sektor u cjelini. Opći porast neizvjesnosti i nepovjerenja rezultirao je snažnim odljevom deviznih depozita iz banaka u listopadu, na što je HNB reagirao ukidanjem granične obvezne pričuve te održavanjem devizne intervencije kako bi bankama osigurao dodatnu deviznu likvidnost i neometano izvršavanje obveza. Ujedno, kako bi se očuvalo povjerenje štediša, povećan je iznos osiguranja depozita s 100.000 na 400.000 kuna. Osim odljeva deviza iz bankarskog sustava, nepovoljne vijesti s inozemnih financijskih tržišta te pojačana potražnja institucionalnih investitora za stranom valutom tijekom posljednjeg tromjesečja prouzročili su značajne deprecijacijske pritiske na kunu. Kako bi očuvala tečaj, Hrvatska narodna banka reagirala je prodajom deviza poslovnim bankama te smanjenim obujmom obratnih repo aukcija. Banke su se, kao na sekundaran izvor likvidnosti, oslanjale i na lombardne kredite, koji su u studenom dosegli svoju rekordnu razinu. U svrhu osiguranja dodatne likvidnosti, u studenom 2008. godine središnja banka je donijela odluku o smanjenju stope obvezne pričuve banaka sa 17% na 14%.

Monetarna kretanja

Monetarna kretanja u prva tri tromjesečja 2008. godine obilježena su umjerenim rastom plasmana nebankarskom sektoru te znatnim usporavanjem rasta inozemne pasive banaka, koje je bilo praćeno snažnim rastom deviznih depozita stanovništva. Međutim, u zadnjem tromjesečju banke su, uslijed odljeva domaćih deviznih depozita, značajno povećale inozemno zaduživanje. Umjerena kreditna aktivnost poslovnih banaka u znatnoj je mjeri rezultat djelovanja Odluke o upisu obveznih blagajničkih zapisa te se u najvećem dijelu odnosila na usporavanje kreditiranja stanovništva, dok su krediti poduzećima ubrzani u usporedbi s 2007. godinom.

Ukupni krediti poslovnih banaka iznosili su krajem 2008. godine 246,6 milijardi kuna. Njihova međugodišnja stopa rasta iznosila je u 2008. godini 14,4% te je, u usporedbi s 2007. godinom ubrzana za 1,1 postotni bod. Krediti stanovništvu zabilježili su u 2008. godini rast od 12,1% što, u odnosu na 2007. godinu predstavlja usporavanje od 5,9 postotnih bodova. Pritom su stambeni krediti, koji sudjeluju sa 41,3% u ukupnim kreditima stanovništvu, porasli 15,7%. Međugodišnji rast kredita poduzećima iznosio je 12,3%, te je u usporedbi s 2007. godinom ubrzan za 2,0 postotna boda.

Ukupni kunski i devizni štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka iznosili su krajem 2008. godine 167,3 milijarde kuna te su u usporedbi s 2007. godinom porasli za 10,5 milijardi kuna. Promatrajući međugodišnju stopu rasta, u 2008. godini ukupni kunski i devizni štedni i oročeni depoziti porasli su 6,7%, što je usporavanje od 11,0 postotnih bodova u usporedbi s godinom ranije. Ukupni kunski štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka u 2008. godini smanjeni su za 3,6 milijardi kuna ili 6,7%. Najveći doprinos tom smanjenju došao je od depozita ostalih bankarskih institucija, koji su smanjeni za 3,8 milijardi kuna te depozita poduzeća, koji su smanjeni za 2,2 milijarde kuna. Devizni štedni i oročeni depoziti su tijekom 2008. godine porasli za 14,1 milijardu kuna ili 13,7%. Najveći doprinos rastu deviznih štednih

i oročenih depozita došao je od sektora stanovništva čiji su depoziti porasli za 12,9 milijardi kuna.

Ukupna inozemna aktiva poslovnih banaka iznosila je krajem 2008. godine 50,2 milijarde kuna, te je u usporedbi s 2007. godinom povećana za 3,8 milijardi kuna ili 8,2%. Ukupna inozemna pasiva je tijekom 2008. porasla za 10,1 milijardu kuna ili 15,6% te je krajem godine iznosila 75,3 milijarde kuna. Navedena kretanja odredila su neto inozemnu aktivu koja je krajem godine iznosila -25,0 milijardi kuna.

Tržište novca

Prvih devet mjeseci 2008. godine likvidnost financijskog sustava bila je na zadovoljavajućoj razini te su kamatne stope na tržištu novca bile relativno stabilne. Međutim, u posljednjem tromjesečju, uslijed smanjene likvidnosti, došlo je do znatnog rasta i pojačane kolebljivosti kamatnih stopa tržišta novca, koje su u studenom dosegle maksimum od 16,76%. Razloge spomenutim kretanjima u posljednjem tromjesečju treba tražiti u isplati dioničara INE, povlačenju depozita stanovništva iz banaka u listopadu te djelovanju HNB-a koje se odnosi na deviznu intervenciju kojom je iz sustava povučeno oko 2,0 milijarde kuna i neodržavanje odnosno smanjeni promet repo aukcija. U čitavoj 2008. godini prosječna kamatna stopa na Tržištu novca Zagreb iznosila je 5,99% te je u usporedbi s godinom ranije povećana za 1,7 postotnih bodova.

3. Međunarodni sektor

Robna razmjena

U 2008. godini robni izvoz ostvario je međugodišnji rast od 4,7%, dok je rast robnog uvoza iznosio 8,8%. Pokrivenost robnog uvoza robnim izvozom bila je u 2008. godini 45,9%, što je 2,0 postotna boda manje nego u 2007. godini. Vanjskotrgovinski deficit povećan je u 2008. godini 12,6%.

Promatrajući robnu razmjenu prema djelatnostima, najveći doprinos rastu izvoza u 2008. godini došao je od proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava, čiji je izvoz porastao 21,6%, proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda (rast izvoza od 9,7%), proizvodnje električnih strojeva i aparata (16,0%), proizvodnje proizvoda od metala (13,7%) te proizvodnje strojeva i uređaja (7,0%). Kategorije koje su u 2008. godini najviše doprinijele rastu robnog uvoza bile su proizvodnja koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva (međugodišnji rast uvoza od 61,8%), proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava (49,9%), vađenje sirove nafte i zemnog plina (12,4%), proizvodnja hrane i pića (10,9%), proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (5,4%) te proizvodnja strojeva i uređaja (4,9%).

Kao što je spomenuto, značajan doprinos rastu izvoza u 2008. godini došao je od proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava. Unutar proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava najveći dio čine brodovi, koji zbog visokih transakcija mogu znatno iskriviti trend kretanja ostatka izvoza. Stoga, ukoliko se iz robnog izvoza i uvoza isključi kategorija ostalih prijevoznih sredstava, izvoz je u 2008. godini porastao 2,4%, dok je uvoz zabilježio rast od 7,2%.

Promatrajući strukturu robnog izvoza prema zemljama, najveći udio u ukupnom hrvatskom robnom izvozu u 2008. godini imala je Italija (19,2%), zatim slijedi izvoz u BiH (15,3%), Njemačku (10,7%), Sloveniju (7,8%) te Austriju (5,8%). U usporedbi s 2007. godinom, robni izvoz u BiH povećan je 11,5%, Njemačku 12,3% i Italiju 4,9%, dok je izvoz u Austriju smanjen 1,0%, a izvoz u Sloveniju 1,7%.

Ukoliko se promatra robna razmjena izražena u američkim dolarima, robni izvoz je u 2008. godini zabilježio međugodišnji rast od 14,1%, dok je robni uvoz povećan 18,9%. Više razine međugodišnjeg rasta izvoza i uvoza izraženog u američkim dolarima rezultat su činjenice da se većina robne razmjene Hrvatske odvija sa zemljama Europske unije te utjecaj na rast izvoza i uvoza ima i promjena tečaja američkog dolara prema euru.

Devizni tečaj

Izuzev nešto snažnijih aprecijacijskih pritisaka u siječnju u uvjetima smanjene kunske likvidnosti, tečaj kune prema euru je tijekom prvih devet mjeseci 2008. godine bio stabilan. Blaga aprecijacija kune u tom razdoblju uzrokovana je prvenstveno sezonskom potražnjom za kunama tijekom turističke sezone, prikupljanjem sredstava za isplatu dioničara INE te priljevom deviza od zaduživanja poduzeća u inozemstvu. U listopadu 2008. godine počeli su jačati deprecijacijski pritisci na tečaj kune uslijed povećane potražnje za stranom valutom.

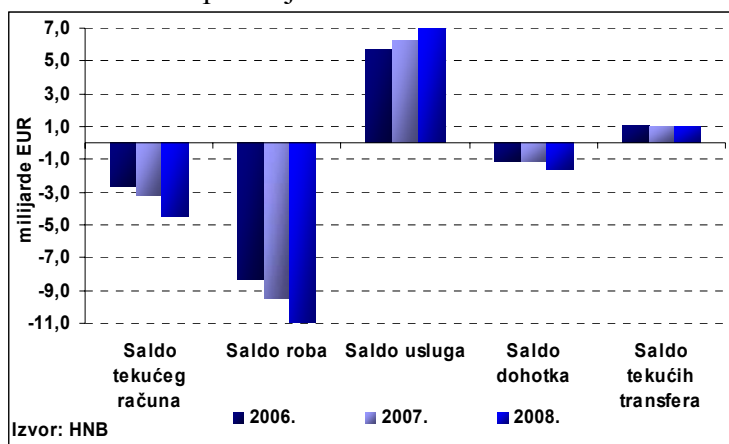
Prosječni godišnji tečaj kune prema euru smanjen je s 7,34 kune za euro u 2007. godini na 7,22 kune za euro u 2008. godini, što predstavlja aprecijaciju kune prema euru od 1,5%. Tečaj kune prema euru na kraju razdoblja neznatno je aprecirao, odnosno spustio se s 7,33 kuna za euro krajem 2007. na 7,32 kuna za euro krajem 2008. godine. Hrvatska narodna banka je tijekom 2008. godine na deviznom tržištu intervenirala samo dva puta. Intervencijom u siječnju od banaka je otkupljeno 189,1 milijun eura, kako bi se ublažili aprecijacijski pritisci na tečaj, dok je intervencijom u listopadu, s ciljem ublažavanja deprecijacijskih pritisaka, bankama prodano 270,6 milijuna eura.

Tečaj američkog dolara prema kuni kretao se u skladu s fluktuacijama dolara prema euru na svjetskim deviznim tržištima. Tako je krajem prosinca 2008. godine iznosio 5,16 kuna za dolar, dok je prosječni tečaj u cijeloj 2008. godini iznosio 4,94 kune za dolar te je u odnosu na 2007. godinu kuna prema dolaru aprecirala 8,0%.

Bilanca plaćanja

U 2008. godini deficit tekućeg računa iznosio je 4,5 milijardi eura te je u usporedbi s 2007. godinom povećan za 1,2 milijarde eura ili 37,6%. Takvo kretanje prvenstveno je rezultat deficita na računu roba koji je zabilježio međugodišnje povećanje od 15,2% te iznosio 10,9 milijardi eura. To je samo djelomično uspio pokriti visok suficit na računu usluga u iznosu od 7,0 milijardi eura koji je u odnosu na 2007. godinu povećan za 11,1%. Na povećanje suficita na računu usluga najviše je utjecao porast prihoda od turizma koji su u 2008. godini iznosili 7,4 milijarde eura te zabilježili međugodišnji porast od 10,3%. Povećanju deficita tekućeg računa bilance plaćanja u 2008. godini pridonijelo je i povećanje deficita na računu dohotka za 43,0%, na 1,6 milijardi eura te blago smanjenje suficita na računu tekućih transfera za 0,3%, na razinu od 1,0 milijardi eura. Deficit tekućeg računa izražen u postotku BDP-a povećan je s 7,6% u 2007. na 9,4% u 2008. godini. Pokrivenost uvoza roba i usluga izvozom roba i usluga iznosila je u 2008. godini 83,5%, a u usporedbi s 2007. godinom smanjena je za 1,7 postotnih bodova.

Grafikon 3. Tekući račun bilance plaćanja

Deficit tekućeg računa u 2008. godini najvećim je dijelom bio financiran ostalim ulaganjima, kod kojih je zabilježen neto priljev od 3,0 milijardi eura, što je 123,9% više nego u 2007. godini. Najveći neto priljev ostalih ulaganja zabilježen je u 2008. godini kod ostalih sektora. Neto izravna ulaganja iznosila su u 2008. godini 2,8 milijardi eura, a u usporedbi s 2007. godinom smanjena su 19,3%. Na računu portfeljnih ulaganja zabilježen je u 2008. godini neto odljev od 555 milijuna eura. Neto pogreške i propusti iznosile su u 2008. godini -1,2 milijarde eura, dok su međunarodne pričuve smanjene za 330 milijuna eura.

Inozemni dug

Ukupni inozemni dug iznosio je krajem 2008. godine 39,0 milijardi eura, što predstavlja 82,4% bruto domaćeg proizvoda. Međugodišnji rast inozemnog duga iznosio je u 2008. godini 17,4%, što je 3,8 postotnih bodova više nego u 2007. godini. Najveći porast inozemnog duga tijekom 2008. godine zabilježen je kod ostalih domaćih sektora u iznosu od 3,5 milijardi eura. Slijedi inozemni dug banaka koji je tijekom 2008. godine porastao za 1,2 milijarde eura, dok je inozemni dug vlasnički povezanih poduzeća putem inozemnih izravnih ulaganja povećan za 992 milijuna eura. Inozemni dug države povećan je tijekom 2008. godine za 193 milijuna eura. Do značajnih promjena došlo je i u strukturi inozemnog duga, pri čemu je udio inozemnog duga države u ukupnom inozemnom dugu smanjen s 20,2% u 2007. godini na 17,7% u 2008. godini. U istom razdoblju zabilježeno je i smanjenje udjela inozemnog duga banaka s 26,8% na 25,8%, dok je udio inozemnog duga ostalih sektora povećan s 41,0% u 2007. na 43,8% u 2008. godini.

Grafikon 4. Inozemni dug pojedinih domaćih sektora

